

การวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาใน
แหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

**Analysis of Teaching Management Using Field Trips as Learning
Resource of Preschool Teachers in Samutprakan
Primary Education Service Area Office 1**

จินตนา สุ่มมัตย์¹ / ปณัฐรณ จารุชัยนิวัฒน์²

Jintana Summart / Panutsorn Jaruchainiwat

¹นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Master Degree Student, Early Childhood Education Program, Department of Curriculum and
Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University

²อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty
of Education, Chulalongkorn University

Received: November 11, 2019

Revised: August 19, 2020

Accepted: August 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้
การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้
และด้านการศึกษาในแหล่งเรียนรู้ ตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 152 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายและเก็บข้อมูลกับครูอนุบาลทุกคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการไปทัศนศึกษา พบว่า ครูมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้และมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 81.58 ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม พบว่า ครูมีการออกแบบกิจกรรม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.68 ด้านการประสานงานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ครูมีการเตรียมตัวเด็ก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.47 2) ด้านการศึกษาในแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.43 ด้านการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูมีการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.84 ด้านการประเมินความรู้ พบว่า ครูมีการให้เด็กนำเสนอความรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.16

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน, ทัศนศึกษา, แหล่งเรียนรู้

Abstract

The purpose of this research is to analyze teaching management through the use of field trips as a learning resource of preschool teachers in Samutprakan Primary Educational Service Area Office 1 in two aspects, namely teaching preparation and studying at the learning resource center. The samples in this research were 152 preschool teachers in Samutprakan Primary Educational Service Area Office 1 in the

academic year 2018. Data were collected by simple random sampling from all kindergarten teachers. The research tool was the survey questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, and content analysis.

The findings of the analysis of teaching management through the use of field trips as a learning resource of preschool teachers in Samutprakan Primary Educational Service Area Office 1 was follows: 1) For teaching preparation, considering each aspect, in aspect of the goal of field trip, there were equally 81.58% of teachers who had chosen a learning resource center and of teachers who had surveyed the learning resource center. In aspect of activity planning, teachers had designed activities as the first rank at 73.68%. In aspect of cooperation with related parties, the first place of 89.47% was that teachers had prepared their students' readiness. And 2) for studying at the learning resource center, considering each aspect, in aspect of travelling to the learning resource center, teachers had provided information about the learning center for 93.43% as the highest. In aspect of activities held at the learning resource center, teachers had helped facilitate learning as the first rank at 68.84%. In aspect of assessing knowledge, teachers had the students present their knowledge was the highest rank at 88.16%.

Keywords: teaching management, field trips, learning resource

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ National Economic and Social Development plan issue 12 (2017-2021) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศโดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและมีพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับ

การศึกษาที่มีคุณภาพ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดี โดยกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบและจิตสาธารณะ (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016) นอกจากนี้ The National Education act 1999 issue 3 (2010) หมวด 4 มาตรา 24 ระบุถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ว่า รัฐต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (Government Gazette, 2018) นอกจากนี้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (Ministry of Education, 2017) ได้ให้ความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กอนุบาล โดยกำหนดไว้ในสาระที่ควรเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ที่ให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับสถานที่ บุคคล แหล่งวิทยาการ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน

แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการ หรือประสบการณ์ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยแหล่งเรียนรู้อาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น หรืออาจจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ได้ (Department of Education, 2001; Likitwattanaset, 2001; Kosum & Khamjavanang, 2002) นอกจากนี้ Ministry of Education (2017) ได้ระบุถึงแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่หรือการทัศนศึกษาว่า ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุด สวนสมุนไพร วัด สถานีดารวจ ที่ทำการไปรษณีย์ เป็นต้น

การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การที่เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียน ทำให้เด็กได้ค้นคว้าหาคำตอบ ได้ใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ มีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ สังคม ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ได้ค้นพบสาระความรู้ที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน โดยครูกับเด็กมี

บทบาทร่วมกันในการแสวงหาความรู้ ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ตื่นตัว ซึ่งการบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริงของ บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น (Punyarit, 2004; Amornwiwat, 2001; Mukham & Mukham, 2001) นอกจากนี้ Khemmanee (2017) ได้กล่าวถึงข้อดีของวิธีการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาว่าเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตามสภาพความเป็นจริง เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ชุมชน ช่วยพัฒนาคุณธรรมอีกทั้งยังช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ

การเรียนรู้โดยวิธีการพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ถือเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าและตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก แต่การเรียนรู้ด้วยวิธีการนี้อาจมีข้อจำกัดในเรื่องการดูแลความปลอดภัย เช่น อันตรายที่อาจเกิดขึ้นขณะเดินทาง หรือขณะเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ แหล่งเรียนรู้บางแห่งอยู่ไกลหรือบางโรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการพาเด็กไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ นอกจากนี้งานวิจัยของ Suwannasee (2006) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในนครหลวงเวียงจันทร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าครูส่วนใหญ่พบปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และวิธีใช้แหล่งเรียนรู้ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ที่ถูกสร้างขึ้น หรือแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ The Secretariat of the Council of Education (2007) ได้ระบุถึงแนวทางการปรับใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้ 1) การเตรียมการจัดการเรียนรู้การสอนของครูผู้สอนเริ่มตั้งแต่การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนรู้ กำหนดคือ วิธีการ เครื่องมือ ในการวัดประเมิน รวมไปถึงการวางแผนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ 2) การกำหนดสถานที่แหล่งเรียนรู้ เพื่อวางแผนการเดินทางระยะทางใกล้

ไกล 3) การปฐมนิเทศผู้เรียนก่อนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่จะไป
วิธีการเดินทาง ประโยชน์ในการไปศึกษานอกสถานศึกษา 4) ขั้นตอนการพาผู้เรียนไป
ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ เริ่มจากขั้นตอนกำหนดความมุ่งหมาย ขั้นตอนเตรียมการ
ขึ้นเดินทางและศึกษาแหล่งเรียนรู้ และขั้นประเมิน นอกจากนี้ Khammanee (2017) ยัง
ได้ระบุเพิ่มเติมถึงขั้นตอนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนร่วมกันในเรื่องวัตถุประสงค์สถานที่ที่จะไป การเดินทาง
สิ่งที่จะไปศึกษาวิธีศึกษา ค่าใช้จ่ายกำหนดการเดินทางและหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 2) ผู้สอนและผู้เรียนเดินทางไปยังสถานที่เป้าหมาย 3) ผู้เรียนศึกษาสิ่งต่างๆในสถานที่
นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการศึกษาที่ได้วางแผนไว้ 4) ผู้สอนและผู้เรียนเดินทางกลับ
และสรุปผลการเรียนรู้หรือผู้สอนและผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้และเดินทางกลับ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีโรงเรียน
อยู่ในสังกัด จำนวน 72 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาล จำนวน 65
โรงเรียน รวมทั้งหมด 244 ห้องเรียน มีครู จำนวน 244 คน (Office of Samutprakan
Educational Service Area Office 1, 2018) มีแหล่งเรียนรู้หลากหลาย เช่น เมืองโบราณ
ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ องค์พระสมุทรเจดีย์ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง
พิพิธภัณฑ์ทหารเรือ วัดกลางวรวิหาร วัดอโศการาม ป้อมพระจุลจอมเกล้า ป้อมผีเสื้อ
ตลาดบางน้ำผึ้ง วัดสาขลา เป็นต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1 เล็งเห็นถึงความสำคัญในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในจังหวัด
สมุทรปราการ จึงกำหนดนโยบายให้โรงเรียนในเขตพื้นที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้
แหล่งเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบของการจัดค่ายและการนันทนศึกษาไปทัศนศึกษา เพื่อเปิด
โอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ได้รับประสบการณ์ตรง สามารถเชื่อมโยง
ประสบการณ์กับความรู้อื่นๆที่เรียนในห้องเรียนได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัด
การเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในประเด็นผลการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
ประกอบการบันทึกข้อมูลที่มีต่อการสื่อความหมายด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยและ

การจัดการเรียนการสอนโดยไปทัศนศึกษาในช่วงชั้นมัธยมศึกษาแต่ยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยโดยตรง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และด้านการศึกษาในแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่ามาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการสนับสนุนให้ครูอนุบาลสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจรวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทักษะการแสวงหาความรู้อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ในระดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และด้านการศึกษาในแหล่งเรียนรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร คือครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2561 ทั้งหมด 65 โรงเรียน จำนวน 244 คน (Office of Samutprakan Educational Service Area Office 1, 2561) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 152 คน ผู้วิจัย

กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973 as cited in Wannai Gamket, 2012) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% จากนั้นเลือกโรงเรียนที่ใช้เก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากรายชื่อโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลกับครูอนุบาลทุกคนในโรงเรียน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย มีประเด็นที่ศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้และด้านการศึกษาในแหล่งเรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล	1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้	1.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการไปทัศนศึกษา
		1.2 การวางแผนการจัดกิจกรรม
		1.3 การประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง
	2. การศึกษาในแหล่งเรียนรู้	2.1 การเดินทางไปแหล่งเรียนรู้
		2.2 การจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้
		2.3 การประเมินผลการเรียนรู้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเป็นปลายเปิด จำนวน 9 ข้อ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนโดยการไปทัศนศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล ใน 2 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้และด้านการศึกษาในแหล่งเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 18 ข้อ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของครูอนุบาลในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ วิเคราะห์โดยสรุปรวบรวมข้อมูล จัดหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาลเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแล้วนำมากำหนดโครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อคำถามตามกรอบแนวคิดการวิจัยและสร้างแบบสอบถาม

4.2 นำเครื่องมือเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของการใช้ภาษา และคำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เป็นรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหาที่ยอมรับได้ ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามได้ค่าความตรงรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 แสดงว่า

มีคุณภาพสูง จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3 ทดลองใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วกับครูอนุบาลที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับประชากร พบว่า ครูอนุบาลตอบได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 เสนอต่ออาจารย์แล้วปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

5. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล จากนั้นส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จแล้ว ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด จำนวน 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของครูอนุบาล

ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 99.34 มีอายุระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.42 ครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.34 เป็นครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.42 ส่วนใหญ่มีจำนวนเด็กนักเรียนในห้องเรียน 26-30 คน คิดเป็นร้อยละ 43.42 โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษานาถกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.74 ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.95 โดยใน 1 ปีการศึกษาครูส่วนใหญ่จะพาเด็กไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 65.13 มีการพาเด็กไปทัศนศึกษาเฉพาะ

สายชั้นอนุบาล มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.63 แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ที่ครูเคยพาเด็กไปทัศนศึกษา คือ แหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 53.29

2. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาลใน 2 ด้าน สรุปได้ ดังนี้

2.1 การเตรียมการจัดการเรียนรู้

2.1.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการไปทัศนศึกษา เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ครูมีการจัดทำแผนโครงการ และมีการกำหนดจุดประสงค์การไปทัศนศึกษาโดยมุ่งเน้นให้เด็กมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ในแหล่งเรียนรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.61 รองลงมา คือ การมุ่งเน้นให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 40.79 ในด้านการกำหนดแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูคัดเลือกแหล่งเรียนรู้ที่พาเด็กไปทัศนศึกษาโดยคำนึงถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.58 รองลงมา คือ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีกิจกรรมหลากหลายสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 68.42 และด้านการสำรวจแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ก่อนพาเด็กไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ โดยครูใช้วิธีศึกษาข้อมูลและภาพถ่ายเกี่ยวกับสถานที่แหล่งเรียนรู้จากเว็บไซต์ สื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Youtube, Google, Review มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.58 รองลงมา คือ การใช้วิธี โทรศัพท์หรือส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 61.84

2.1.2 การวางแผนการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการกำหนดเรื่องที่จะศึกษา ครูมีการกำหนดหัวข้อเรื่อง หัวข้อ และเนื้อหาในการพาเด็กไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ โดยกำหนดตามความสนใจของเด็ก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.29 รองลงมา คือ การกำหนดตามลักษณะแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 50.66 ในด้านการออกแบบกิจกรรม ครูมีการออกแบบกิจกรรมการไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ โดยการประมูวงแผนร่วมกันกับเพื่อนครู มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.68 รองลงมา คือ การให้เด็กมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 68.42 และในด้าน

การจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย พบว่า ครูมีการจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ โดยใช้งบประมาณภายในของโรงเรียนเท่านั้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.08 รองลงมา คือ ใช้งบประมาณโรงเรียนร่วมกับเงินสนับสนุนภายนอก คิดเป็นร้อยละ 30.92

2.1.3 การประสานงานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียน ครูมีการประชุมและวางแผนกิจกรรมการปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูที่เกี่ยวข้อง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.24 รองลงมา คือ การประชุมและวางแผนกิจกรรมร่วมกับผู้บริหารและงานบริหารวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 75.00 ด้านการติดต่อกับผู้เกี่ยวข้องภายนอกโรงเรียน ครูมีการส่งจดหมายขออนุญาตผู้ปกครองในการพาเด็กไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.21 รองลงมา คือ ติดต่ोज้างเหมารถโดยสาร คิดเป็นร้อยละ 82.24 และด้านการเตรียมตัวเด็ก พบว่า ครูให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่เด็กเกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.47 รองลงมา คือ การบอกและสาธิตการแต่งกายที่เหมาะสมกับกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 84.21

2.2 การศึกษาในแหล่งเรียนรู้

2.2.1 การเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการดูแลความปลอดภัย ครูมีการดูแลความปลอดภัยแก่เด็กในการเดินทางไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ โดยการสร้างข้อตกลงกับเด็กเกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะเดินทาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.16 รองลงมา คือ การทำป้ายชื่อสำหรับเด็กแต่ละคนที่ระบุหมายเลขโทรศัพท์ครูและหมายเลขโทรศัพท์โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.58 ด้านการแนะนำแหล่งเรียนรู้ ครูบอกชื่อสถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้แก่เด็ก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.42 รองลงมา คือ การบอกกฎ หรือข้อควรปฏิบัติหรือข้อห้ามของแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 86.18 และด้านการสร้างข้อตกลงในการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ครูทบทวนวิธีการระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองให้แก่เด็กขณะ

ศึกษาในแหล่งเรียนรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.16 รองลงมา คือ ทบพวนมรยาทการปฏิบัติตนขณะศึกษาในแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 84.21

2.2.2 การจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนด ครูมีการประสานงานกับครูหรือผู้เกี่ยวข้องในการทำกิจกรรม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.89 รองลงมา คือ การทำตามกิจกรรมที่ลำดับไว้อย่างครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 69.08 ด้านการให้เด็กศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.32 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 65.79 และในด้านการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ครูจัดเตรียมอาหารน้ำดื่ม และของว่างสำหรับเด็ก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.84 รองลงมา ให้ความช่วยเหลือเด็กเมื่อเกิดปัญหาในการศึกษาแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 76.97

2.2.3 เสนอความรู้ ครูให้เด็กเล่าถึงสิ่งที่ได้พบเห็นในแหล่งเรียนรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.16 รองลงมา คือ ให้เด็กวาดภาพกิจกรรมที่ได้ทำในการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 82.89 ในด้านการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ครูร่วมสนทนาเป็นกลุ่มใหญ่แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.16 รองลงมา คือ จัดกลุ่มย่อยให้เด็กพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 36.84 และในด้านการสรุปประเด็นการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการสรุปประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันกับเด็ก ตามจุดประสงค์ในการไปทัศนศึกษาที่กำหนดไว้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.61 รองลงมา คือ ให้เด็กสรุปความพึงพอใจในการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 62.50

3. ปัญหาและอุปสรรคของครูอนุบาลในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา ใน 2 ด้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า

3.1.1 ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย ครูพบปัญหาในประเด็นการกำหนดแหล่งเรียนรู้ โดยระบุว่า แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีน้อยส่วนมากเหมาะสมกับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา (4 คน) บางสถานที่แคบไม่เหมาะสมกับเด็กและมีกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเด็กทั้งหมด (3 คน) บางสถานที่ต้องเดินทางไกล การจราจรติดขัด ทำให้เด็กเหนื่อยกับการเดินทาง (2 คน)

3.1.2 ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ครูพบปัญหาในประเด็นการจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย โดยระบุว่า มีงบประมาณที่จำกัดแต่เด็กนักเรียนมีจำนวนมาก (8 คน) มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงเกินงบประมาณที่ตั้งไว้ (5 คน) บางสถานที่เด็กนักเรียนต้องการไปแต่ไม่สามารถไปได้เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ (3 คน)

3.1.3 ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง ครูพบปัญหาในประเด็นการติดต่อกับผู้เกี่ยวข้องภายนอกโรงเรียน โดยระบุว่า เด็กบางคนยังช่วยเหลือตัวเองได้ไม่เต็มที่ (5 คน) บางคนต้องมีพี่เลี้ยงควบคุมดูแลเนื่องจากเด็กอยู่ไม่นิ่ง (4 คน) เด็กบางส่วนไม่อยากจากกับผู้ปกครอง (3 คน)

3.2 ด้านการศึกษาในแหล่งเรียนรู้

3.2.1 ด้านการเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ ครูพบปัญหาในประเด็นการแนะนำแหล่งเรียนรู้ โดยระบุว่า แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้โรงเรียนเด็กมักจะไม่ค่อยให้ความสนใจต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ไกลจากโรงเรียน (4 คน) บางสถานที่วิทยากรแนะนำเฉพาะจุด ไม่เข้าใจวิธีการอธิบายหรือให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัยและใช้เสียงเบาทำให้เด็กไม่ได้รับข้อมูล (3 คน) เด็กบางกลุ่มไม่ตั้งใจฟังขณะที่วิทยากรอธิบาย (2 คน)

3.2.2 ด้านการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ ครูพบปัญหาในประเด็นการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ โดยระบุว่า บางครั้งที่พาเด็กไปทัศนศึกษาแล้วฝนตกทำให้เด็กไม่ได้เข้าศึกษาในบางจุดของแหล่งเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้ (5 คน) การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ (8 คน) เด็กไม่สบายมาไม่ตรงตามเวลานัดหมายทำให้ต้องออกเดินทางล่าช้า (3 คน)

3.2.3 การประเมินผลการเรียนรู้ ครูพบปัญหาในประเด็นการให้เด็กนำเสนอความรู้ โดยระบุว่า เด็กบางคนไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เรียนรู้มา (11 คน) บางคนนำเสนอไม่ตรงจุดประสงค์ (6 คน) เด็กที่เล็กเกินไปไม่สามารถนำเสนอข้อมูลได้ เด็กนำเสนอสิ่งที่ตนเองสนใจด้วยการใช้คำพูดมากกว่าใช้การวาดภาพ (4 คน)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของครูอนุบาล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้เป็นวิธีที่มีคุณค่าช่วยพัฒนาเด็กทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการกำหนดจุดประสงค์โดยมุ่งเน้นให้เด็กมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ในแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือการกำหนดจุดประสงค์โดยมุ่งเน้นให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และมุ่งเน้นให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 79.61, 40.79 และ 29.61 ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการกำหนดจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านทักษะในการศึกษาหาความรู้ในแหล่งเรียนรู้เป็นสำคัญ โดยยังไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กในด้านความรู้ความเข้าใจและการสร้างความตระหนักในคุณค่าของแหล่งเรียนรู้เท่าที่ควร ทั้งที่วิธีการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้มีประโยชน์ดังที่ Khammanee (2017) กล่าวถึงประโยชน์ว่าเป็นวิธีการสอนที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงตามสภาพความเป็นจริง ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง ปลุกฝังให้มีความรักในท้องถิ่นและมองเห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและช่วยพัฒนาคุณธรรมอีกทั้งยัง

ช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Netwong (2012) ที่ศึกษาการสอนโดยการไปทัศนศึกษาที่ส่งผลต่อความตระหนักในวัฒนธรรมไทยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการไปทัศนศึกษาสามารถเพิ่มความตระหนักในวัฒนธรรมไทยซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยวิธีการไปทัศนศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นหากครูมีการกำหนดจุดประสงค์ในการไปทัศนศึกษา โดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติในการไปทัศนศึกษาได้อย่างเท่ากันก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาเกิดความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด

2. การมีส่วนร่วมของเด็กและผู้ปกครองช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูมีการเตรียมตัวเด็กก่อนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ ครูให้เด็กมีส่วนร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์ในการไปทัศนศึกษา อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 55.26 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่เป็นไปตามแนวทางวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาที่เป็นกระบวนการที่ครูช่วยให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยครูและเด็กวางแผนร่วมกันในเรื่องวัตถุประสงค์ สถานที่ การเดินทาง เรื่องที่จะศึกษา วิธีการศึกษา ค่าใช้จ่าย กำหนดการตลอดจนหน้าที่รับผิดชอบ (Khammanee, 2017) ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้จะทำให้เด็กมีการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น ทำให้เด็กมีความสนใจในการเรียนที่เด็กกำลังศึกษาหาความรู้และสามารถศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ที่ครูได้กำหนดไว้ (Punyarit, 2004) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Behrendt and Franklin (2014) ที่อธิบายเกี่ยวกับการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ที่ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ โดยครูจะต้องมีการเตรียมตัว วางแผนเยี่ยมชมสถานที่จริง พบปะกับเจ้าหน้าที่เด็กและครูควรมีส่วนร่วมในขั้นตอนการไปทัศนศึกษา นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ครูยังมีการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง โดยการติดต่อเครือข่ายผู้ปกครองเป็น

อาสาสมัครในการช่วยเหลือเด็กในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 19.74 แสดงให้เห็นว่าครูยังไม่เห็นความสำคัญในการให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้บุคลากรมาช่วยเหลือ หากครูมีการดำเนินการให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทหน้าที่ดูแลเด็กซึ่งจะทำให้เป็นแรงสนับสนุนที่ดีสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับ Government Gazette (2018) ที่ระบุถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้จะต้องมาจากรัฐและมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรภายในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กตามศักยภาพ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็กนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายส่วนทั้ง ครู ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

3. การจัดกิจกรรมให้เด็กประเมินผลการเรียนรู้หลังการไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ครูมีการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กหลังจากการไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ในด้านการจัดกลุ่มย่อยให้เด็กได้พูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ การสรุปประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันกับครูและวิทยากรที่เกี่ยวข้อง การจัดนิทรรศการ สารนิทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 36.84, 34.87 และ 24.34 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ ครูยังไม่เห็นความสำคัญในการเปิดโอกาสให้เด็กนำสิ่งที่เรียนรู้มาพูดคุย มาอภิปรายและสรุปความรู้ร่วมกัน นอกจากนี้จากผลการวิจัยครูยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยครูมีมุมมองเกี่ยวกับการประเมินว่าเด็กบางคนไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น (11 คน) เด็กบางคนนำเสนอไม่ตรงจุดประสงค์ (6 คน) ซึ่งจากผลการวิจัย ครูมีความเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวทางในการประเมินผลการเรียนรู้ ครูจะต้องมีขั้นตอนและมีการสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ Likitwattanaset (2001 as cited in Pariyaporn Tangkhunan, 2015) ได้ระบุว่าครูต้องจัดบรรยากาศในแหล่งเรียนรู้

เพื่อให้หัวใจและเสริมแรงการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กเฝ้าหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกให้เด็กประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงตนเองและจัดโอกาสให้เด็กได้นำเสนอผลงานที่เป็นผลจากการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Punyarit (2005) ได้ระบุว่า ต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอน มีการสำรวจความรู้เดิมและสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ วางแผนและวิธีการสืบเสาะหาข้อมูลและเมื่อดำเนินกิจกรรมเสร็จแล้วต้องกลับมาประเมินความรู้ที่ได้ไปศึกษามา โดยผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูและผู้จัดกิจกรรมให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ซึ่งหากครูจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา ก็จะส่งผลให้เด็กได้รับประสบการณ์องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี เกิดการเรียนรู้ที่คุ้มค่าและเต็มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรนำวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กอนุบาลเกิดการเรียนรู้ เจตคติ และทักษะในการแสวงหาความรู้ นำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารควรสนับสนุนครูทั้งในด้านการให้ความรู้ ด้านงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมประสานความร่วมมือของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาทั้งในระดับปฐมวัยและในระดับอื่นๆ ที่สูงขึ้น

References

- Amornviwat, S. (2001). *Learning process from learning resources in community and nature*. Bangkok: Wattanapanich Co., Ltd. [in Thai]
- Behrendt, M. & Franklin, T. (2014). *A review of research on school field trips and their value in education*. 9:235-245; doi: 10.12973/ijese.2014.213a
- Department of Education, Educational supervisor Unit. (2001). *Development and use of learning resources in schools and localities for learning process management*. Bangkok: Religious Printing. [in Thai]
- Government Gazette. (2018). *National Education Act (No.3) 2010*. Retrieved on 4 Marc 2018 from <http://22e.www.ratchakitcha.soc.go.th/RKJ/index2index.htm> [in Thai]
- Khammanee, T. (2017). *14 Teaching Methods for Professional Teachers* (13th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing. [in Thai]
- Kosum, S. & Khamwajanang, D. (2002). *Learning resources for learning reform and school curriculum*. Bangkok: Methilips. [in Thai]
- Likitwattanaset, N. (2001). *"Learning sources in schools created for children. Not created for anyone "*. Academic Journals, 4(12), 26-37. [in Thai]
- Ministry of Education. (2017). *Early childhood education curriculum 2017*. Bangkok: Khurusapha Publishing. [in Thai]
- Mukham, O. & Mukham, S. (2001). *Child Centred: Storyline Method: Child Centred: Storyline Method: Integrating Learning curriculum with focus on learners*. Bangkok: 8th edition of the Teachers Council of Thailand Press, Ladprao. [in Thai]

- Netwong, T. (2012). *Teaching by field trips that affect awareness of Thai culture and academic achievement of student information technology program Suandusitrajabhat University*. National Academic Conference, Kasetsart University 9th kamphaengsaen Campus (Page 1582-1590). Pathumthani: Thammasat University. [in Thai]
- Office of Samutprakan primary Educational Service Area Office 1. (2018). *Form showing the power and workload of the school, academic year 2018, Office of Samutprakan primary educational service area 1, DMC Information as of 10 June 2018*. Unpublished documents, Samutprakan primary educational service area office 1, Samutprakan Province. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2016). *National Economic and Social Development Plan (12th ed.)*. 2017-2021. Bangkok: Office of the Prime Minister. [in Thai]
- Phongtong, T. (2016). *Parents' participation in early childhood management of Schools in Amphoe Mueang Nang Cat under the Office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1*. Educational Administration Faculty of Education Burapa University. [in Thai]
- Punyarit, W. (2004). *Preliminary data set organizing experiences for preschool children unit 5*. Nonthaburi: Sukhothaimathirath University. [in Thai]
- Suwannasee, K. (2007). *Study of conditions and problems of using learning resources for biology teaching in high school, in Vientiane Capital Lao People's Democratic Republic*. Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Tangkhunan, P. (2015). *Classroom management and learning resources (4th ed.)*. Bangkok: Min Service Supply. [in Thai]

The Secretariat of the Council of Education (2007). *Learning management from learning sources*. Bangkok: Assembly of Agricultural Cooperatives of Thailand Limited. [in Thai]

Author

Miss Jintana Summart

Early Childhood Education Program, Faculty of Education,

Chulalongkorn University

316/184 Pruksa 77/2 Village, Lamfapha Sub-district,

Prasamutchedi District, Samutprakarn Province 10290

Fax: 02-4259753 Tel: 080-4119679 E-mail:s.jintana.cu@gmail.com

